

Barnevakten temamagasin, Nr. 1, 23. årg. mai 2023

DIGITAL BARNDOM

NYE EU-LOVER: PÅVIRKER NORSKE BARN PÅ NETT

8 RÅD OM PORNO

UTELEK MED MOBIL

NYE FILMANMELDELSER

NÅR BØR BARN FÅ SOSIALE MEDIER?

Flere foreldre engasjerer seg

HVA VIL KUNSTIG INTELLIGENS BETY FOR BARNA?

AI, eller kunstig intelligens, er det nye store som har tatt verden med storm det siste halve året. Og som med de fleste teknologiske nyvinninger går utviklingen raskere enn samfunnet klarer å regulere eller konsekvensutrede. Som alltid er det mange som hyller mulighetene, og mange som roper varsku. Hvem som vil få rett, er vanskelig å si. Som regel ender det opp et sted midt imellom. Men hva vil den nye teknologien bety for den oppvoksende generasjonen? Vil det gi dem mer kunnskap og bedre forståelse av hvem de er? Vil den gjøre dem i stand til å ta bedre valg for seg selv og andre? Eller er teknologien en trussel mot fri informasjonsflyt og de unges personvern? Uansett vil AI-teknologien medføre en endring i samfunnet som vi ennå ikke helt klarer å se for oss.

Som foreldre kan vi bare gjøre vårt beste for å holde oss noenlunde oppdatert, og engasjere oss i barnas skjermhverdag. Følg gjerne med på **barnevakten.no**, der vi hver uke oppdaterer dere med artikler, tips og råd om nytt og nyttig i skjermteknologiens verden, deriblant kunstig intelligens, samt anmeldelser av nye spill, filmer og apper.

RUNE H. RASMUSSEN
FAGKONSULENT

I dette magasinet finner du en rekke spennende artikler om aktuelle tema. Kjenner du til «Foreldrealliansen», som står bak en kampanje for å utsette barns debut på sosiale medier? Dette foreldreengasjement har blant annet vokst ut fra forskning som viser urovekkende funn om hvordan sosiale medier påvirker unges livskvalitet. Dette kan du lese mer om på side 4. Barns digitale forbrukerrettigheter har også blitt styrket. De nye DSA-reglene ble vedtatt før nyttår i fjor, og flere rettigheter er på vei. Blant annet kan lotteribokser i spill, som mange barn bruker penger på, bli forbudt. Les mer om dette på side 18.

Har du noen gang tenkt at det trengs en faglig forankret ressurs om porno, til bruk for ungdomsskolelærere og helsesykepleiere? Det har nå Barnevakten og ungdomsorganisasjonen Lightup Norway gjort noe med, som du kan lese på side 8.

Dersom du ønsker å ta barna med ut på tur ut i vårsolen uten å be dem om å legge vekk skjermen, så kan du på side 26 finne tips til flotte apper som byr på aktivitet og læring ute i det fri. Og dersom barna vil se film om kvelden, finner du på side 24 tips til hvilke innstillinger du kan gjøre for å luke bort innhold med høy aldersgrense på de mest populære strømmetjenestene.

I tillegg finner du mye annet spennende på de følgende sidene, blant annet de faste spaltene med quiz, anmeldelser og spørsmål/svar. Vi håper magasinet faller i smak, og vi vil samtidig ønske deg og dine en riktig god sommer!

Vi er en ideell stiftelse som jobber for at barn og unge skal bruke mediene på en trygg og bevisst måte.

Redaktør: Rune H. Rasmussen | **Ansvarlig redaktør:** Leif Gunnar Vestbøstad Vik | **Nettside:** barnevakten.no
facebook.com/barnevakten.no | **Besøksadresse:** Fjøsangerveien 45, 5054 Bergen | **Tlf.:** 53 00 95 30 | **E-post:** post@barnevakten.no
Postadresse: Postboks 2420 Solheimsviken, 5824 Bergen | **Forside:** Anatoliy Karlyuk / Shutterstock.com.
Foto av ansatte: Løtvedt Foto | **Grafisk design og trykk:** Aksell

04 VIL UTSETTE BARNES DEBUT PÅ SOSIALE MEDIER

08 PORNO PÅ TIMEPLANEN

26 GØYE UTEAPPER

INNHold

Fakta og råd om porno Fra rapporter og undersøkelser	10
Ekte krigføring på Tiktok Aggressive algoritmer går ut over unge brukere	14
Ditt og datt Kortnytt og litt moro	16
Digitale rettigheter Nye forbrukerrettigheter for barn på nett	18
Familiequiz Uhøytidelig spørrekonkurranse for familien	20
Spillark: Minecraft En kjapp oversikt over alt du bør vite	22
Barnevennlig tv Hvordan tilpasse strømmetjenester for barn	24
Film Noe for hele familien	28
Spill Magi, dans og Pokémon	30
App Motedesign og eventyr	33
Spør Barnevakten Vi svarer på dine spørsmål	34

Foreldredugnad for å UTSETTE SOSIALE MEDIER

Mange foreldre kjenner et press om å gi barna tilgang til sosiale medier. Dette ønsker initiativtaker og firebarnsmor Margrete Beksrud å gjøre noe med.

TEKST: KRIS MUNTHE

Rett utenfor Stavanger finner vi Margrete Beksrud og Maren Lemme som begge har barn på 4. trinn. Sammen med en håndfull andre foreldre har «Foreldrealliansen» blitt til. Gruppen består av en rekke engasjerte foreldre som alle er enige om en sak: Barn og unge bør vente med å få tilgang til sosiale medier.

Vi kan ikke vente på at myndighetene skal innføre strengere regler eller komme med tydeligere anbefalinger. Det er vi, foreldre, som må ta et standpunkt. ”

Urovekkende funn

– Det er mye positivt med sosiale medier som døråpner for kontakt med verden på en ny, spennende og kreativ måte. Sosiale medier kan stimulere til nytenking og nysgjerrighet hos unge. Samtidig viser stadig mer forskning urovekkende funn om hvordan disse plattformene påvirker unges livskvalitet. Og unge barn er i en sårbar fase der de fortsatt er under utvikling. Sosiale medier kan utsette barn for innhold som skaper kroppspress, redusert selvbilde, mobbing og mer. Derfor er det flere grunner til å utsette barnas debut på sosiale medier, mener Beksrud.

Og trenden med barns tilgang til sosiale medier kan være i ferd med å snu. En ny undersøkelse fra Medietilsynet viser at 48 prosent av norske ni-åringer var aktive på sosiale medier i 2022. To år før var tallet høyere, på 51 prosent.

En undersøkelse som NLA Høgskolen har gjennomført på vegne av Barnevakten i 2020, viser også at syv av ti foreldre mener at barn under 13 år ikke er modne nok for å være på sosiale medier.

Det startet med en fjerdeklasse

Eldstemann hos familien Beksrud går på fjerde trinn. Det var på høstens foreldremøte at sosiale medier dukket opp som tema. Da hadde flertallet i klassen allerede begynt å få egen mobiltelefon.

– Her tenkte vi at det var en mulighet til å være i forkant før majoriteten fikk tilgang til sosiale medier. I foreldregruppen var det bred enighet om at det var ønskelig å vente lengst mulig med å slippe opp, men mange syntes at det var vanskelig å ta et endelig standpunkt, blant annet fordi barnas venner i parallellklasser og naboskoler kunne ende opp med å få tilgang til sosiale medier tidlig, forteller Beksrud.

– Derfor så jeg et behov for å løfte tematikken til skole- og kommunenivå. En mor i parallellklassen, Maren Lemme, var like engasjert i saken. Sammen satte vi i gang en aksjon på vårt trinn og et arbeid for å engasjere foreldre på de andre skolene i kommunen.

Margrete Beksrud © Steven Resell

Kampanjen har spredd seg

Fra prat til handling ble initiativet om til en Instagram-konto og en kampanje som har spredd seg til 4. trinn i hele kommunen. Ti skoler fordelt over andre steder i landet er også i startfasen med sine kampanjer.

Foreldrealliansen ønsker å være en hjelpende hånd for alle foreldre som ønsker å skape bevegelse i foreldregruppen om å utsette sosiale medier.

– Det er viktig for oss at vi ikke blir oppfattet som moraliserende. Vi har forståelse for at mange foreldre velger å slippe opp, men har samtidig en opplevelse av at de fleste som gjør det, sier at de føler seg tvunget til det. Det trenger ikke være slik. Målet vårt er å skape bevissthet og rom for at foreldre kan støtte hverandre på tvers av klasser, vennegjenger, fotballag og andre sosiale grupper, sier Beksrud.

Hun fortsetter:

– Jeg mener vi er kommet til et veiskille. Vi har nå erfart hva sosiale medier gjør med unges livskvalitet og psykiske helse. Vi kan ikke vente på at myndighetene skal innføre strengere regler eller komme med tydeligere anbefalinger. Det er vi, foreldre, som må ta et standpunkt. Det er lettere å ta et aktivt standpunkt når det synliggjøres at vi er flere som ønsker det samme.

FORTS. ➤

➤ Positiv til foreldreengasjement

Kaare Andre Ødegaard jobber ved felles enhet for forebygging i Sør-Vest politidistrikt. Politioverbetjenten støtter at Foreldrealliansen setter unges nettbruk på agendaen.

– Voksnes engasjement omkring barnas hverdag er kjærkomment. Vi vet jo at digitale plattformer spiller en stor rolle i barn og unges liv. På den måten er det positivt at man skaper et foreldrekollektiv omkring hva man skal eller ikke skal tillate på vegne av barna. Og ved å involvere skolen kan man også skape tydeligere retningslinjer i foreldregruppa, sier Ødegaard.

Han vil også dempe på presset som mange foreldre kjenner med at «alle andre» barn får lov til å være på sosiale medier.

– Dette stemmer jo ikke alltid selv om noen barn kan bruke dette som argument hjemme. En foreldregruppe som snakker sammen kan være med på å avdekke nettopp slike myter, for det er jo mange barn som ikke får lov til å være på sosiale medier helt ennå, mener Ødegaard.

Problematiske å lyve på alderen

Ødegaard understreker også at plattformene har aldersgrenser som foreldre bør være oppmerksom på.

– I appenes vilkår er det gjerne satt en absolutt aldersgrense. Som regel får ikke barna opprettet kontoer på disse plattformene uten å jukse med fødselsdato. Og det kan jo være uheldig å lære barna at det er greit å ta snarveier for å få tilgang, påpeker Ødegaard.

Politioverbetjenten mener også at det er god grunn til å gi barna tid til å bli modne nok før de får bruke visse plattformer.

– Barn trenger modning for å utvikle en kritisk sans for å være trygg på internett. Det finnes kriminelle som har uærlige intensjoner, deriblant

voksne som kontakter barn i forbindelse med overgrep, sier Ødegaard.

Det må være foreldrene som setter ned foten

Margrete Beksrud forteller at mange savner tydeligere råd og grenser for barns bruk av sosiale medier. Gjerne fra skolen og myndighetene.

– Samtidig er det vi foreldre som må bestemme hva som er best for barna våre. Og det er vi som har muligheten til å sette i gang slike initiativ. Noen kjenner kanskje at dette er en hjertesak som de brenner for, men allikevel kvier man seg for å ta tematikken opp på foreldremøtet. Her gjelder det å være modig og ta ordet for det man selv kjenner er riktig, sier Beksrud.

Til hjelp stiller Foreldrealliansen med råd for hvordan man praktisk kan gå frem på egen skole.

– Det er mulig å ta kontakt med oss via Instagram-kontoen vår. Vi får henvendelser fra både enkeltforeldre og FAU, og deler også relevant informasjon ut i gruppen. Det kan være lurt å finne flere andre foresatte i klassen som har et engasjement for saken. Man bør så kontakte skolens rektor om lov til å sette i gang en kampanje på egen skole, forklarer Beksrud.

Foreldrealliansen har laget en informasjonstekst som kan deles ut i den sammenheng. Og her har blant

Margrete Beksrud og Maren Lemme. Foto: Privat

annet Ødegaard bidratt med fakta og informasjon.

Ikke utsett praten

Beksrud anbefaler foreldre å ta sosiale medier-praten tidlig. Gjerne allerede i andre klasse. Etter hvert som årene går, kan det bli vanskeligere å stramme inn.

– Det blir også hakket vanskeligere for de barna som havner utenfor dersom mange andre allerede har fått lov. Utenforskap er vondt, og kanskje kan man være i forkant før det skjer, mener Beksrud.

Hun trekker også frem et eksempel der en far hadde sagt ja til sosiale medier til eldstemann, men hadde negative erfaringer som førte til utsettelse av sosiale medier for de yngre barna.

– Datteren fikk tilgang til *Snapchat* ettersom treneren på fritidsaktiviteten hun gikk på, brukte denne appen for å kommunisere med utøverne. Etter hvert ble det en rekke negative erfaringer med appen som førte til at faren ønsket å utsette tilgang til sosiale medier for det yngste barnet.

Det har nok blitt et vendepunkt for flere i samme situasjon. På bakgrunn av forskning og erfaringer har flere foreldre blitt mer bevisst også de negative sidene ved sosiale medier, forteller Beksrud.

Kaare Andre Ødegaard mener at både foreldre og idrettslag har et ansvar for å unngå ekskludering i valget av kommunikasjonsplattformer.

– I ytterste konsekvens har man dialogen på en kanal som unge egentlig er for unge til å være på. Det kan fremstå som ekskluderende, og her har de voksne en viktig rolle som forbilder, mener politioverbetjenten.

Bør kjenne til plattformene barna bruker

Ødegaard oppfordrer foreldre til å sette seg inn i hva sosiale medier-apper dreier seg om før barna selv får tilgang.

– Man ville jo ikke latt barna være på et kjøpesenter i flere timer uten å vite hvem de var sammen med og hva de gjorde der. De samme spørsmålene bør man stille seg omkring barnas digitale sosialisering. Hvem har

Målet vårt er å skape bevissthet og rom for at foreldre kan støtte hverandre på tvers av klasser, vennegjenger, fotballag og andre sosiale grupper. ”

barna vært sammen med og hva slags innhold dukker opp i feeden deres? I tillegg finnes det en rekke foreldreinnstillinger som kan gjøre appene tryggere å bruke. Her hviler det et ansvar på foreldrene med å undersøke litt først, mener Ødegaard.

Også Margrete Beksrud oppfordrer foreldre til å være delaktige i barnas digitale liv, og at det innebærer mer enn å bare si nei.

– Når man sier nei til noe må man kanskje veie opp med andre ting. En mobiltelefon i hånda skaper kanskje fred i huset ved at barna holder på med noe digitalt, men så må vi som foreldre tilby alternativer i stedet. Samtidig er foreldrelivet hektisk. Mange jobber lange dager og har mye å følge opp, så her må man bare gjøre så godt man kan, forteller Beksrud.

Og her legger politioverbetjenten til:

– Min egen far sa alltid at grensesetting også er kjærlighet. Det å gi etter, er ikke nødvendigvis ensbetydende med omsorg. Da kan man ende opp med å sette barna ut i farvann hvor de ennå ikke er rustet til å ta vare på seg selv. ■

MANGE SER PORNO, MEN FÅ SNAKKER OM DET!

Barnevakten har i flere år erfart at det er behov for og etterspurt en faglig forankret ressurs om porno. Nå har vi laget et undervisningsopplegg som er et bidrag til lærere og helsesykepleiere som ønsker å sette porno på timeplanen i ungdomsskolen.

KJELLAUG TONHEIM TØNNESEN,
FAGLIG LEDER I BARNEVAKTEN

Rapporter fra Medietilsynet og Redd Barna viser at stadig flere unge ser porno, og ferske tall fra Medietilsynet viser at omtrent halvparten av 13- til 18-åringene har sett porno. Tallene viser også at det er dobbelt så mange gutter som jenter som eksponeres, og at mange så porno første gang før de var 13 år.

Motsetningsfylt

Unge selv sier de har et motsetningsfylt forhold til porno, og kan oppleve det både som positivt og negativt. Flere forteller også at mye av pornoen de ser oppleves som problematisk.

Pornografiens innhold spenner fra såkalt mainstream-sex til grove skildringer med vold og krenkelser som i hovedsak er rettet mot kvinner, og som inkluderer mye ulovlig innhold. Dersom porno er den eneste informasjonskanalen man bruker, får man lett et feil og forvrengt bilde av seksualitet. Dette kan skape urealistiske forventninger til hva sex er, og i verste fall gjøre unge mer usikre. Det

er også urovekkende å lese om økning i seksuelle overgrep og å høre at politiet i noen tilfeller knytter det til mulig eksponering av porno. Pornoen kan bryte ned grensene både for hva man utsetter andre for og hva man selv finner seg i uten egentlig å ville.

Pornografien hjelper ikke unge med å vite hvordan man uttrykker følelser, egne ønsker og hvordan man setter grenser. Man kan også slite med å skjønne hva som er normalt og hva som er ekstremt eller unormalt. Porno viser sjelden samtykke til de seksuelle handlingene som blir vist i videoene.

Dersom porno er den eneste informasjonskanalen man bruker, får man lett et feil og forvrengt bilde av seksualitet. ”

TEST UT:
«Porno på
timeplanen»

[barnevakten.no/
porno-pa-timeplanen](http://barnevakten.no/porno-pa-timeplanen)

Et motnarrativ

Ettersom porno er det første møtet mange barn og ungdom har med sex og seksualitet, trenger de å presenteres for et motnarrativ. Dette har vi nå gjort noe med. I samarbeid med ungdomsorganisasjonen Lightup Norway har vi nå lansert ressursen *Porno på timeplanen*.

Med ressursen ønsker vi å bidra til kunnskap og gode refleksjoner, med mål om å øke unges kritiske kompetanse og skape bedre forståelse av hva som kjennetegner positiv seksualitet. Porno på timeplanen bidrar til å skape refleksjon rundt hvordan porno kan påvirke oss personlig, i relasjoner og på samfunnsnivå.

Porno på timeplanen består av en elevpresentasjon med fakta, kortfilmer, refleksjonsoppgaver og caser. Læreren kan støtte seg til en lærerveileder

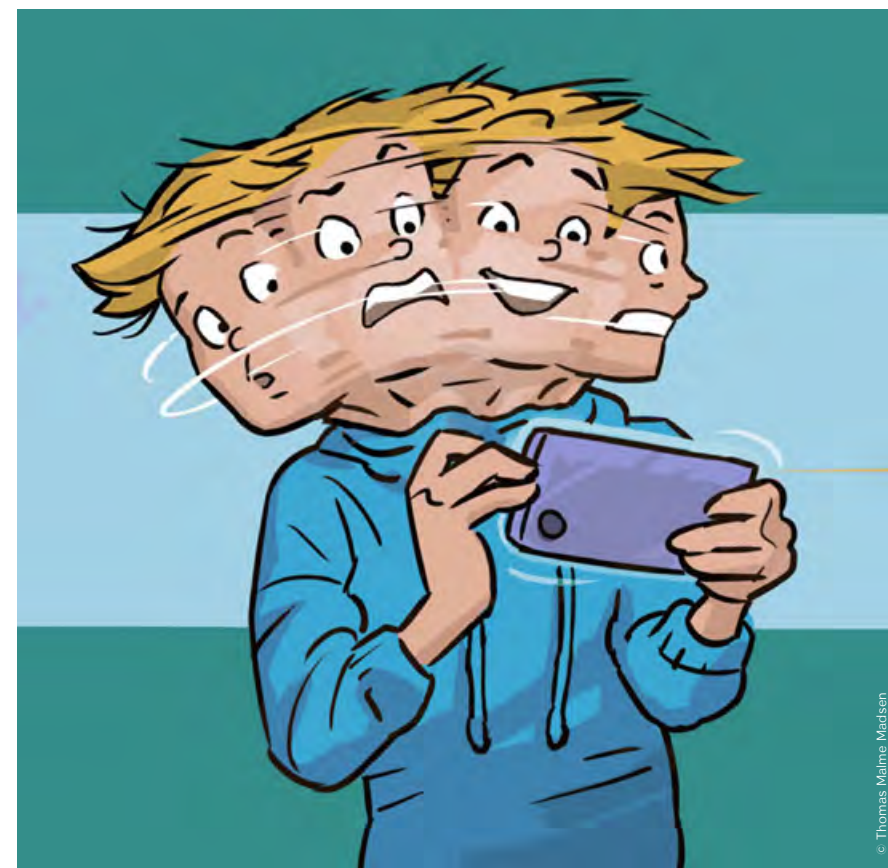
som styrker egen kompetanse om temaet, og til veileder/manus til selve elevpresentasjonen.

Tilbys nasjonalt

Porno på timeplanen tilbys nå alle ungdomsskolelærere og helsesykepleiere i Norge. Ressursen er utviklet med støtte fra Helsedirektoratet. Seniorrådgiver Siw Askheim i Statped og fagkonsulent og sexolog Annie Mathisen ved autismeteamet i Helse Bergen er i styringsgruppen for utviklingen av undervisningsopplegget.

Lightup Norway gir allerede råd til ungdom om porno gjennom nettsiden pornopratt.no og via utvikling av ressursmateriell og fysiske foredrag for elever på skoler i Norge.

Porno på timeplanen finner du her: barnevakten.no/porno-pa-timeplanen ■

Råd til foreldre

- Begynn praten om kropp, seksualitet og grenser tidlig.
- Tilpass samtalen etter barnets alder og modenhet.
- Unngå å bruke uttrykket «porno» med de yngste. I stedet kan man snakke om at det finnes bilder og video av nakne mennesker på nett som ikke er bra for barn å se. Dersom ungdommen allerede har erfaringer med porno kan man bruke begrepet i samtalen.
- Vær tydelig på at porno ikke er en veiledning i hvordan sex skal være. Snakk om begreper som respekt, grenser, kjærlighet, trygghet, samtykke og positiv og god seksualitet. Porno som viser vold, tvang og ensidig fremstilling av nytelse kan gi unge et helt feil inntrykk av hvordan sex skal være, og i verste fall føre til at unge selv utsetter andre for overgrep, eller aksepterer overgrep mot seg selv.
- Ikke tving barn og unge til å fortelle om egne erfaringer med porno. Ikke påfør barna skyld eller skam.
- Fortell gjerne ungdommen din at selv om porno er lett tilgjengelig, så er det «bare» ca. halvparten av ungdommene fra 13-18 år som sier de har sett porno. Det kan bidra til å redusere presset om å se porno fordi man tror «alle andre gjør det».
- Vær varsom med å dele egne (forelderens) erfaringer med porno. Barn og unge kan oppleve det som ubehagelig/kleint.
- Internettfilter på mobil, pc og hjemme- og skolenettverk kan være med på å hindre at barn eksponeres for porno.

PORNO

Stadig flere unge ser porno, og noen ser dette for første gang i barneskolealder. Samtidig mener unge selv at de påvirkes av porno både på godt og vondt. Her kan du lese fakta og råd om dette emnet.

TEKST: KJELLAUG TONHEIM TØNNESEN OG KRIS MUNTHE

Ordet pornografi stammer fra de to greske ordene «porne» og «graphein». Porne betyr prostitusjon, altså det å selge sex, og graphein betyr noe som er skrevet eller illustrert.

Porno kan omfatte bilder, video og spill som har som mål å skape seksuell tenning/opphisselse hos mottakeren.

Utvalgte fakta

Barn og Medier-undersøkelsen til Medietilsynet (2022) viser at over halvparten av 13–18-åringene har sett porno (52 prosent). Det er dobbelt så mange gutter som ser denne type innhold sammenlignet med jentene.

- 24 prosent av jenter og 55 prosent av gutter 13–14 år har sett porno.
- 35 prosent av jenter og 66 prosent av gutter 15–16 år har sett porno.
- 39 prosent av jenter og 79 prosent av gutter 17–18 år har sett porno.

Blant de yngste er det altså mange som ikke har sett porno blant begge kjønn. Og andelen gutter som ser porno er betydelig høyere enn jenter i alle aldersgrupper.

Videre oppgir 55 prosent av 13–18-åringene som har sett porno på nett, at de så porno for første gang før fylte 13 år. Tilsvarende tall i 2020 var 57 prosent.

De fleste søker etter porno selv

Unge kan bli eksponert for porno på forskjellige måter. I Medietilsynets undersøkelse ble 13–18-åringene spurt om hva som skjedde sist gang de så porno. Omtrent en av ti hadde fått reklame for porno. Like mange fulgte en pornoside eller pornostjerne i sosiale medier, fikk porno i feeden i sosiale medier eller søkte etter noe annet, men fikk treff på porno.

17 prosent oppga også at en venn hadde vist porno til dem. Aller flest søkte aktivt etter porno selv (68 prosent). Fire av ti 13–14-åringene svarte

at de hadde fått reklame for porno på nett. Ulovlige nettsider for strømming av film, musikk og så videre, er det vanligste stedet å se reklame for porno, men de oppgir at de også får det via Google, Tiktok, Snapchat, Instagram og Youtube.

Porno kan påvirke holdninger og atferd

I 2020 lanserte Redd Barna rapporten *Et skada bilde av hvordan sex er for* å undersøke unges erfaringer med porno. Her kan man lese at ulike studier om pornografi tyder på at porno kan ha en betydelig påvirkning på barn og unges holdninger og atferd. Samtidig påpeker rapporten at unges erfaringer med porno er lite forsket på.

Det trekkes også frem at porno er et tema som sjelden tas opp i seksualundervisningen i skolen, til tross for at flere fagmiljøer mener at pornografi er blitt barn og unges viktigste kilde for å lære om seksualitet.

FORTS. ➤

Råd til barn og unge

- Porno handler om å fange seerens interesse og er ofte ekstrem og urealistisk sex. Sex i virkeligheten handler om trygge rammer, samtykke, å ta hensyn til hverandres behov og å sørge for at partneren har det godt.
- Husk at porno ikke er en veiledning i hvordan sex skal være. Tenk over begrepene respekt, seksuelle grenser, kjærlighet, trygghet, samtykke og positiv seksualitet. Porno som viser vold, tvang og ensidig fremstilling av nytelse kan gi unge et helt feil inntrykk av hvordan sex skal være, og i verste fall føre til at unge selv utsetter andre for overgrep, eller aksepterer overgrep mot seg selv.
- Snakk med en voksen som du stoler på dersom du har bekymringer eller

erfaringer med porno som du trenger å diskutere rundt.

- Det finnes egne helsestasjoner for ungdom. Les mer om dette på **helsenorge.no**.
- Ikke del videre. Dersom du selv har sett porno, ikke del videre til andre. Da kan du være med på å spre porno til andre som ikke ønsker å se denne type innhold.
- De fleste sosiale medier har strenge regler for hva slags innhold som er lov på plattformen. Rapporter pornobilder, og rapporter og blokker pornokontoer.
- Bruk troverdige kilder for å finne informasjon og stille spørsmål om kropp og sex. For eksempel **ung.no** og **sexogsamfunn.no**. På **pornopratt.no** finner du også nyttig informasjon.

- Dersom du selv ikke ønsker å bli utsatt for porno kan du slå på internettfiler på mobilen din. På iOS finner du dette på skjermtidmenyen, der du kan velge **innhold og personvern**. På Android: Åpne Google-appen. Gå til innstillinger. Slå på «skjul ikke-barnevennlige resultater». Dette fjerner bare søketreff, man kan fortsatt besøke pornonettsider ved å skrive dette inn i adressefeltet i Google Chrome. Foreldre må sette opp Family Link (foreldrekontroll) for å stenge for denne type nettsider i Google Chrome. Det er forskjell på å ha filter direkte på mobilen eller datamaskinen som man bruker, og filter på det trådløse nettverket som man kobler seg til.

- I rapporten blir porno definert av unge selv som «seksuelle videoer, noe som tenner, tilfredsstiller». Funn fra rapporten viser at unge oppsøker seksuelt innhold via kjente pornosider, men mye blir også pådyttet dem i form av lenker og henvendelser gjennom sosiale medier. Flere av guttene i rapporten som forteller at de ikke ser porno, opplever et press blant gutter om å se porno.

Ungdommene i rapporten forteller også at jo mer porno de ser, jo mer sannsynlig er det at de ser grovere innhold. I rapporten spekuleres det om «algoritmene er programmert til å analysere seernes preferanser og

Et skada bilde av hvordan sex er

I Redd Barnas rapport *Et skada bilde av hvordan sex er* (2020) oppgir unge at de har et ambivalent forhold til porno, og rapporten oppsummeres i følgende ti hovedfunn:

- Barn og unge har svært lett tilgang til porno.
- Unge bruker porno for å lære om sex.
- Det er lett å komme over porno som inneholder krenkelser og vold.
- Usikkert om gutter forstår at nytelse i porno ofte er skuespill.
- Unge mener porno bidrar til seksuelle krenkelser.
- Ambivalente følelser knyttet til porno.
- Unge tror porno øker interessen for nakenbilder.
- Tror grensene tøyes for hva man vil se.
- Ungdom mener yngre barn bør beskyttes mot porno.
- Unge ønsker bedre forståelse av porno.

foreslå nytt innhold som kan få dem til å holde seg lenger på nettsiden».

Problematiske pornoindustri

Det finnes mange ulike sjangre med porno. På de store pornosidene finner man også mye grov voldsporno. I boken *Pornopratt* av forfatterne Ragnhild Lindahl Torstensen og Jeanette Kalmar Frøvik fra Lightup Norge, bekreftes dette av forskning. En amerikansk studie som så på femti av de mest populære pornofilmene konkluderte med at 88 prosent av de tilfeldig utvalgte scenene inneholdt fysisk vold, og om lag halvparten av scenene inneholdt psykisk vold i form av krenkende ord. I denne studien kom det frem at kvinner i all hovedsak var mottakerne av denne volden, i tillegg til at disse kvinnene responderte positivt eller nøytralt på det de ble utsatt for.

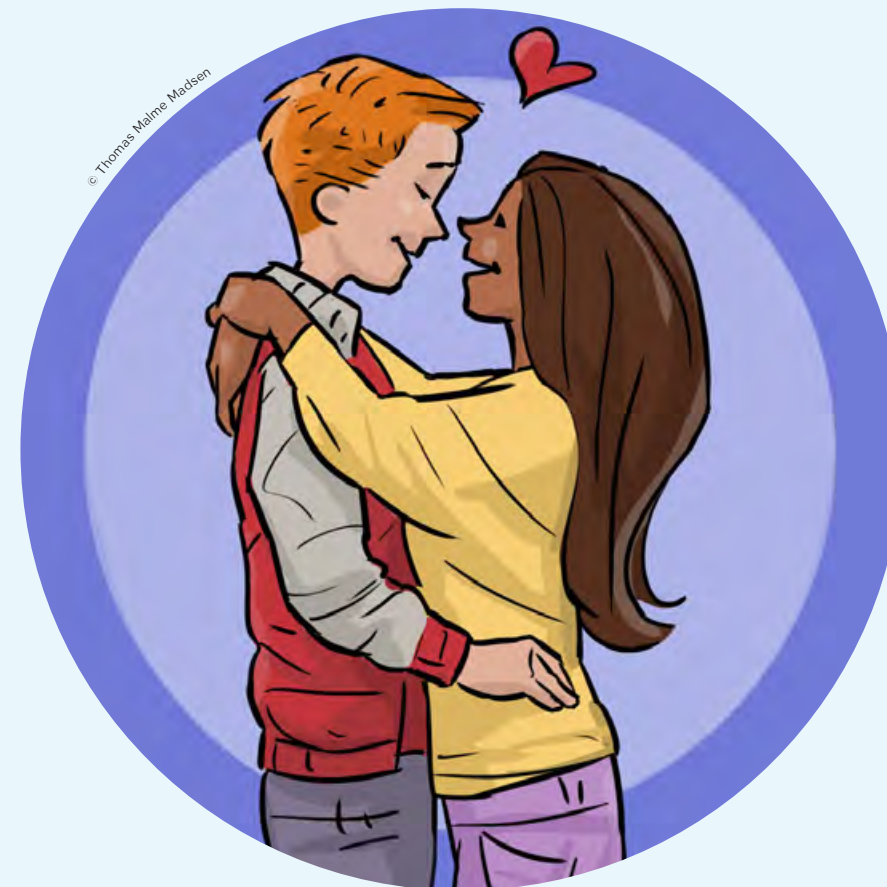
Nyere studier omtaler også vold i pornofilmer. Forskere som har analysert innholdet i filmklipp fra populære pornosider har funnet ut at mellom 35 prosent og 88 prosent av videoene viser seksuell vold eller aggresjon. Det betyr at selv ved laveste estimat, så viser en av tre pornofilmer seksuell vold eller aggresjon.¹

Negative konsekvenser

Alderen på de involverte i visse pornofilmer er også uviss, og i noen tilfeller kan man ikke være sikker om det er voksne eller barn. Ofte er det heller ikke mulig å vite om personer i pornofilmene har samtykket til å være med, eller samtykket til at filmene deles på ulike pornosider. Bakgrunnen er at mange gratis pornonettsider lar brukerne laste opp egne videoer som ikke blir verifisert, ifølge forfatterne av boken.

¹ Fritz, N., Malic, V., Paul, B., & Zhou, Y. (2020), Shor, E. (2019), og Bridges, A. J., Wosnitzer, R., Scharrer, E., Sun, C., & Liberman, R. (2010). Hentet fra pornopratt.no: 10 myter om porno.

Det er problematisk at pornoindustrien får definere hvordan barn og unge oppfatter seksualitet. ”

At pornoindustrien får definere hvordan barn og unge oppfatter seksualitet, er problematisk. Det kommer stadig mer forskning som viser at porno kan ha negative konsekvenser for utvikling av aggressiv seksuell atferd, grenseoverskridelser, seksuelle overgrep og et negativt kvinnesyn, ifølge forfatterne.

For noen jenter kan pornohistoriene føre til en større aksept for å motta krenkelser og finne seg i det – og tenke at dette er noe som skal nytes. Mye av pornoen er også kjønnsdiskriminerende eller problematisk for likestilling, mener forfatterne.

Det blir ofte sagt; «Porno er bare fantasi og skuespill». Det er riktig at pornosex ikke er det samme som sex i det virkelige liv. I mange tilfeller kan en pornofilm være spilt inn av et stort filmstudio der hvert minutt er grundig regissert. Utfordringen ligger likevel i at selv om pornofilmer er regissert, så er porno faktisk ikke bare skuespill. Porno produseres med virkelige

mennesker. Enten det er snakk om en profesjonelt innspilt pornofilm, eller en amatørvideo laget og lastet opp til en pornoside, så er det viktig å huske på at selve pornoproduksjonen skjer på ekte.

Loven regulerer porno

Medietilsynet skriver at begrunnelsen for 18-årsgrense på filmer er: «Filmer som inneholder omfattende, eksplisitte og nærgående seksuelle skildringer vil få en 18-årsgrense.» Situasjonen er likevel at det kun er norske strømmetjenester som per dags dato reguleres av bildeprogramloven. Strømmesidene for porno er ikke registrert i Norge. Det kan variere hvorvidt ulike pornosider og pornoklipp er merket med aldersgrense. Det er likevel ingen tvil om at porno havner i kategorien for 18-årsgrense sett opp mot hensikten med at vi har en slik aldersgrense på filmer i Norge. Porno er ikke laget for barn og unge under 18 år. ■

Straffeloven § 317

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) utgir, selger eller på annen måte søker å utbre pornografi,
- b) innfører pornografi med sikte på utbredelse,
- c) overlater pornografi til personer under 18 år, eller
- d) holder offentlig foredrag eller istandbringer offentlig forestilling eller utstilling med pornografisk innhold.

«Med pornografi menes i denne paragrafen kjønnslige skildringer som virker støtende eller på annen måte er egnet til å virke menneskelig nedverdiggende eller forrående, herunder kjønnslige skildringer hvor det gjøres bruk av lik, dyr, vold og tvang. Som pornografi regnes ikke kjønnslige skildringer som må anses forsvarlige ut fra et kunstnerisk, vitenskapelig, informativt eller lignende formål».

Rettspraksis er veldig klar på at det ikke er straffbart hverken for barn eller voksne å se porno som ikke inngår inn under hva som er ulovlig.

TIKTOK VISER KRIG TIL TRETTENÅRINGER

Et lite eksperiment avdekker at den populære appen gjør for lite for å luke bort innhold som kan være problematisk for barn og unge.

TEKST: KRIS MUNTHE

Barnevakten utførte en liten test for å se hvilke sikkerhetsgrep Tiktok hadde på plass for yngre brukere. I tillegg ønsket vi å se hvor kjapt algoritmen begynte å tilpasse innholdet. Med algoritmestyrte innhold får brukerne mer av det de interesserer seg for, men ikke nødvendigvis mer av det som er oppbyggende eller positivt i lengden.

Vi slettet Tiktok-appen på jobbtelefonen, installerte appen på ny, og opprettet en fersk konto med alder 13 år. Best resultat hadde vi nok fått med en helt ny og ubrukt mobiltelefon. Men allikevel bør det vel være noe hensyn som tas til oppgitt kontoalder uavhengig av slike faktorer.

Privat konto fra start

Det første Tiktok gjør som standard, er å sette kontoen til de under 15 år som privat. Det er i seg selv positivt, ettersom andre ikke kan se innholdet eller kommentere på innholdet som barna legger ut, med mindre de

godkjenner nye følgere først. Etterpå blir man bedt om å huke av på interesser. Her er det en ganske ok liste med ulike musikksgangre, typer sport, gaming-felt, reise, dyr og mer. Åpenbart er dette for å begynne å sette algoritmen på et spor.

Gir man i tillegg appen tilgang til kontaktlisten, får algoritmene enda mer informasjon å jobbe ut ifra. Ved å basere seg på venners interesse for eksempel. Akkurat det valgte vi å si nei til i denne runden. Det samme gjaldt spørsmålet om Tiktok kunne sende målrettet reklame eller ei.

Fra søte kjæledyr til soldater

Tro til den avhukingen som foregikk, ble feeden full av videoer i forskjellige varianter. Her var det en hel del på kanten-humor, en dose med danser, søte kjæledyr, innslag fra Politiets Nettpatrulje og litt reklame.

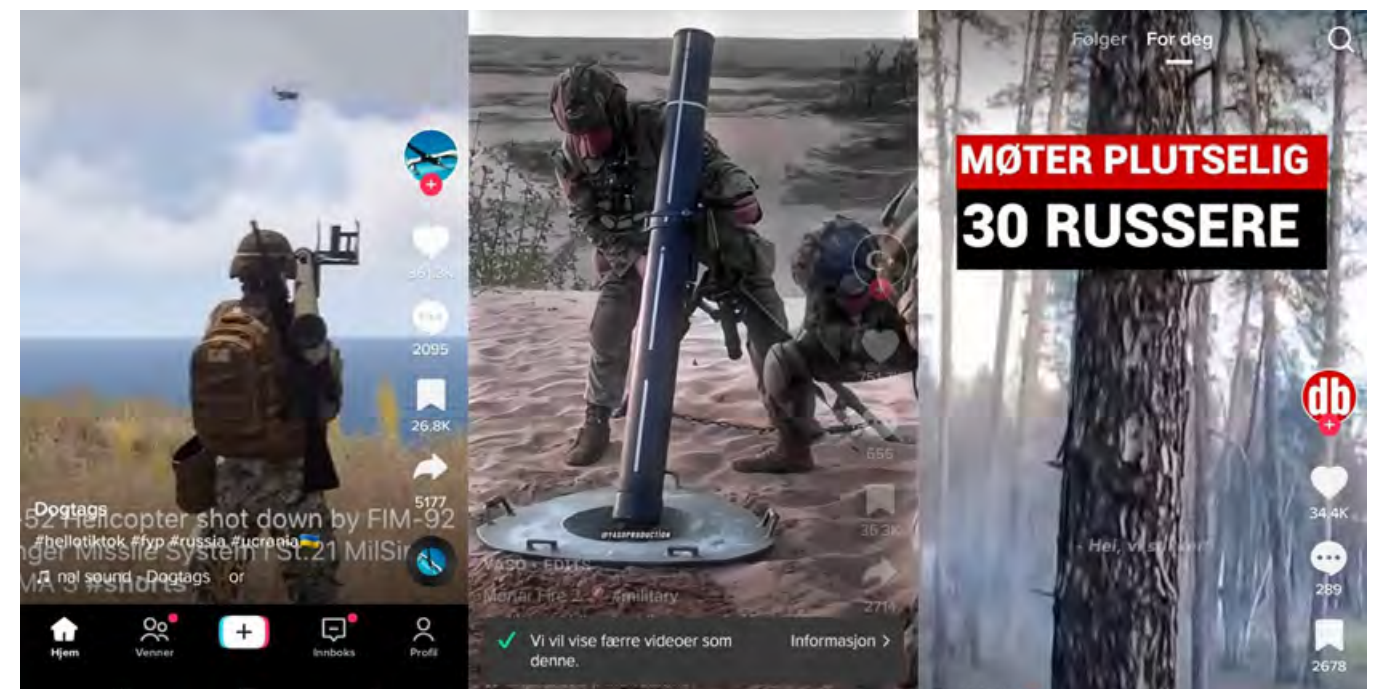
Det er samtidig tydelig at algoritmen er ganske så aggressiv i starten for å

Skjermdump fra Tiktok

lage en profil av brukeren. Det skulle ikke mer til enn å tittle på én enkelt video med soldater, før feeden ble full av tilsvarende innhold. Dette var før noen søk ble gjort i appen eller noen videoer ble likt eller kommentert på.

En relativt uskyldig video viste militærsoldater fra de amerikanske styrkene som brukte kamuflasje i naturlandskapet. Problemet var ikke

Skjermdump fra Tiktok

denne videoen, men det som dukket opp i feeden deretter.

Hekta på krig?

Det var akkurat som om algoritmen gikk helt amok og bestemte seg for at den tretten år gamle brukeren var helt hekta på krig og militær tematikk. Videoklipp fra ekte krigføring, helikoptre som ble skutt ned og artilleriangrep oversvømte appen.

Omtrent hver tredje eller fjerde video i en uendelig strøm av innhold dreide

seg om krig eller noe som hadde med militæret å gjøre. Kattevideoer og på kanten-vitser ble plutselig druknet i hard krigføring.

Det kunne så klart like gjerne ha vært et annet tema eller retning med videoinnhold som algoritmen hadde begynt å fore på med. Både på godt og vondt. Men akkurat i dette isolerte eksemplet ble det krig som stod på menyen.

Aktiverte sikkerhetsinnstillinger

Vi prøvde noen innstillinger i appen for å dempe på krigsvideoene. Ved å restarte appen, var innholdsfilteret *restricted mode* påslått. I tillegg hadde vi trykket mange ganger på ikke interessert-knappen på krigsvideoer.

Antallet krigsvideoer ble kraftig redusert, men ikke helt borte. Videoer dukket fortsatt opp med jevne mellomrom, men ikke i nærheten av det «trøkket» som var før.

Dette lille eksperimentet viser flere ting – at algoritmene jobber kjapt for å danne seg et bilde av brukeren, og at det skal lite til for å sette den ut på et spor. I tillegg serveres ikke alltid oppbyggende innhold, og algoritmen tar ikke alltid hensyn til brukerens unge alder.

Algoritmen gikk helt amok og bestemte seg for at den tretten år gamle brukeren var helt hekta på krig.

Samtidig kan smarte innstillinger ha noe for seg. Men det krever også at unge aktivt vet om og bruker de verktøyene som finnes. Eller at foreldre setter de på for barna.

Vi kunne også ha nevnt enda flere eksempler som ikke ble testet ut enda lengre. For eksempel at søk i appen på «healthy food» ledet til kostholdsråd, men også videoer som handlet om vekttap.

Derfor anbefaler Barnevakten at man bruker de innstillingene som finnes i appen for å gi en tryggere opplevelse for unge. Samtidig som det ikke er noen garanti for at uegnet innhold kan dukke opp allikevel. Derfor er det viktig å være en trygg voksen som barna kan prate med når de opplever eller blir utsatt for skadelig eller urovekkende innhold. Av og til er det rett og slett algoritmens skyld, ikke barnas. ■

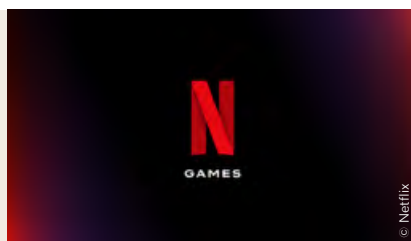
Litt av hvert fra den digitale verden

VISSTE DU AT ...

...spillselskapet Epic Games fikk nylig en **bot** på **2,6 milliarder kroner** i USA for å ha manipulert Fortnite-spillere, deriblant barn, til å kjøpe virtuelle produkter. Pengene skal tilbakebetales til brukerne, opplyser den amerikanske Federal Trade Commission (FTC).

...Netflix er i ferd med å utvikle videospill som skal strømmes fra mobilen til tv-en – og mobilen skal kunne brukes som spillkontroller, skriver Bloomberg.

...det er **40 år siden** Radio Shack lanserte en av de **første bærbare pc-ene**, skriver helt.digital. TRS-80 Model 100 hadde en forholdsvis flat formfaktor og innebygd modem. Pc-en var spesielt populær blant journalister.

...bilprodusenten Ford har søkt patent på en selvkjørende bil som kjører tilbake til forhandleren dersom bileierne ikke betaler regningene, ifølge helt.digital.

AI TAR AV

Synes du utviklingen av AI går fort? Da bør du stålsette deg, ifølge helt.digital. Veksten i **datakraften bak kunstig intelligens har en eksponentiell vekst** – og dobler seg nå hver sjette måned.

FINE SAMTALEKORT TIL FORELDREMØTET

Nettstedet **faktisk.no** tilbyr **samtalekort om barns digitale liv**, disse kan benyttes mellom barn og foreldre på foreldremøte eller hjemme. Temaene går innenfor digital hverdag, sosiale medier og gaming. Kortene passer for barn 10-14 år, men kan tilpasses til yngre og eldre barn.

BEDRE KILDEKRITIKK

Tviler du på troverdigheten til søkeresultater i Google? Google melder at de nå er i ferd med å rulle ut «Om dette resultatet», en funksjon som synliggjør informasjon om nettsiden det lenkes til, og skal gjøre det lettere å vurdere troverdigheten til søkeresultat. Funksjonen er skjult bak de tre prikkene ved resultatene.

ARE YOU AN IMMIGRANT IN NORWAY?

Did you know that Barnevakten (Kids and Media) has articles about internet safety for children, in many languages? All articles are for parents. We help you to ensure that your kids get a safer, educational and fun online life. Apps, movies, tv-series, games. Go to **kidsandmedia.com**

SOME OF THE ARTICLES:

- Watch 1200 movies online from the Norwegian library for free
- Roblox with new parental controls to screen out games by age
- Five Roblox games you can test with your kids
- Fortnite: Game guide for parents and teachers
- How to block ads on your child's devices

FIKK DU MED DEG DETTE?

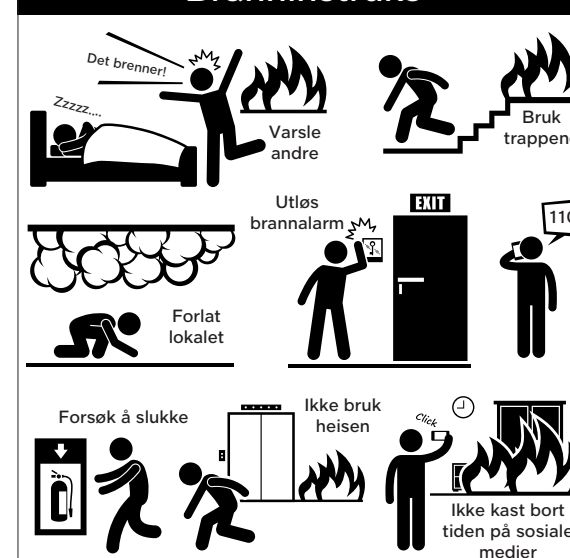
Her er noen smakebiter fra barnevakten.no de siste månedene.

PRODUKTPLASSERING: Youtube Kids er redningen for mange foreldre som vil begrense hva de yngste barna finner på Youtube. Men det viser seg at det er ganske mye produktplasseringer i innslagene. Youtube Kids sørger for at barna blir ikke skremt, men ikke for at barna blir påvirket av markedsføring for leker.

LITEN STRÅLING: Stråling fra telefoner og datamaskiner er tryggere enn lysbølgene fra taklampen hjemme, forklarer Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet.

GØRR: Ikke søk etter «See gore», for det er steder på nettet der det deles grusomme videoklipp av ekte mord, ulykker og annet som er forferdelig, skremmende og ekkelt. Politiet har varslet Barnevakten om dette.

Branninstruks

BARN KAN FÅ FLERE DIGITALE RETTIGHETER

Den norske regjeringen har startet et arbeid med å undersøke barns digitale forbrukervern. EU ligger en del år foran i løypa med både digitale forbrukerrettigheter og planer om strengere regler for lotteribokser i dataspill.

TEKST: SJUR JANSEN

EU utarbeidet som kjent GDPR-reglene som handler om personvern og som Norge har kopiert inn i norske lover. Videre har EU vedtatt DSA-regler, disse er antagelig mindre kjent blant foreldre i Norge. DSA handler om digitale forbrukerrettigheter i EU, det er en forkortelse for Digital Services Act. På norsk kan man si «Forordning om digitale tjenester».

DSA-reglene gir både voksne og barn digitale rettigheter

DSA trådte i kraft 16. november 2022, dette er digitale rettigheter som gjelder alle EU-borgere og kommer i tillegg til personvernreglene i GDPR. Enkelte av DSA-reglene handler om barn spesielt.

Den norske regjeringen skriver på sine nettsider: «DSA skal fylle det juridiske «tomrommet» og erstatte dagens praksis der plattformene selv regulerer hvilke innhold som tolereres. Reguleringen tar sikte på å gi større demokratisk kontroll og tilsyn med plattformene, og redusere risiko for manipulasjon og ulovlig innhold. Målet er å sikre et tryggere internett for forbrukerne, med mer åpne, gjennomsiktige og pålitelige plattformer. Nasjonale tilsynsmyndigheter skal få mer innsyn i hvordan selskapene opererer og i hvordan de bruker og behandler data og risiko.»

I februar 2023 innkalte regjeringen til innspillsmøte om barns forbrukerrettigheter. Et dusin organisasjoner og tilsyn kom med innspill. Barnevakten og en del av de andre organisasjonene

ba regjeringen prioritere å la DSA bli en del av norske lover.

DSA-reglene sier det er forbudt med profilering av barn. Det er også forbud mot å målrette reklame mot barn. Reglene gir også brukerne, enten de er voksne eller barn, mer makt over algoritmene.

Må informere om algoritmer

De største selskapene som bruker algoritmer, må opplyse i brukervilkårene hvilke hovedkriterier de bruker for å velge ut innhold. De må også gi brukerne en mulighet til å endre kriteriene – og tilby minst én visningsmulighet som ikke er basert på profilering.

Det var nettopp slike regler Barnevakten tok til orde for i innspillsmøtet til regjeringen. Man bør tvinge appene til å tilby mange flere innstillinger og bedre kontroll over algoritmene. Å skru av algoritmene helt, kan bety at barn får helt tilfeldige videoer i feeden, og da kan hva som helst komme. Rettighetene bør altså være brede nok slik at man selv kan styre bedre hva som slipper gjennom.

Appene har selv satt aldersgrense 13 år i vilkårene. Barn under 13 år har derfor ikke lov til å bruke sosiale medier. Når de likevel er der, må man finne løsninger via lovverket, og derfor er DSA-reglene viktige fordi de gir brukerne mer kontroll over algoritmene.

Rett til å si nei til sporing

DSA-reglene sier det skal være enkelt å si nei til sporing. Sier du nei takk, har du krav på å få tilgang til en sporingsfri versjon av plattformen. Og hvis du sier nei til at det samles inn personopplysninger om deg, har ikke selskapene lov til å straffe deg ved å slå av funksjoner bare for deg.

Det er heller ikke lov å benytte såkalte «mørke mønstre» som lurer eller utmatter deg til å si ja takk til tjenester eller innsamling av personopplysninger. Slik manipulering kan

for eksempel handle om et for stort antall popup-vinduer.

Forbrukere har fått sterkere rett til å opptre anonymt. Kanaleiere har plikt til å gjøre det mulig å bruke og betale for tjenester anonymt «der rimelig innsats kan gjøre dette mulig.»

Dette er altså rettigheter og plikter i DSA som ganske sikkert blir en del av norsk lovgivning innen få år.

Lotteribokser kan bli forbudt

Lootbokser er en salgsmåte med dimensjoner av lotteri. Barn ønsker for eksempel å kjøpe seg noen fordeler i et dataspill, for å ha større sjanse for å vinne over vennene. Dataspillene tilbyr fordeler som for eksempel bedre fotballspillere, bedre våpen eller lignende. Spillene tilbyr også skins, det er for eksempel kule uniformer til spillfigurene. Men når

barna betaler for å skaffe seg dette, startes et lotteri der barna sjelden får akkurat det de ønsker seg. Og da fristes de til å betale for en ny lotterirunde. Og enda en ny.

I januar 2023 la EU opp til at det bør komme nye regler innen bruken av «loot boxes» i dataspill. EU skal analysere hvordan lootbokser selges og så gå til nødvendige skritt for å skape tilstrekkelig beskyttelse for mindreårige og små barn. Det ender kanskje i at dataspillene må deaktivere lotteribokser når barn spiller.

I Norge har Forbrukerrådet anbefalt strengere regler mot lotteribokser, blant annet at prisen alltid må oppgis i ekte penger og ikke bare i spilllets valuta. Forbrukerrådet har fem punkter for strengere regler. Det sjette forslaget er at hvis de fem første ikke virker, da bør man forby lotteribokser. ■

Barnevakten deltok på regjeringens innspillsmøte om digitalt forbrukervern for barn. Foto: Skjermdump fra regjeringen.no

QUIZ

HVEM VET MEST OM SKJERMBRUK I FAMILIEN?

Her finner dere spørsmål som hele familien kan bryne seg på.

HVEM ER DETTE?

6+

Kjente figurer fra filmens verden.

LITT OM SPILL

6+

1. Hva heter aldersmerkingen for dataspill som brukes i Europa og Norge?
2. Hvilken klassisk og superpopulær spillfigur fikk nettopp sin egen spillefilm?
3. Hva heter spillet der du «bare» skal danse?
4. Hva heter det «snille» skytespillet der du skyter maling i stedet for kuler?
5. Hva er spillfiguren Sackboy laget av?

J A ELLER NEI?

9+

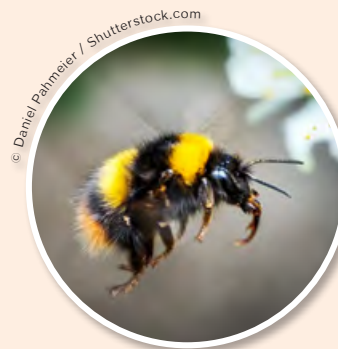

Stemmer påstandene under? Alle fakta er hentet fra nye undersøkelser.

1. Mødre er mest bekymret for barns dataspilling.
2. Ett av ti barn mobbes.
3. Åtte av ti barn trives på skolen.
4. Seks av ti foreldre er uenige hjemme om data-spillingen til barna.
5. Norske barn liker utenlandske nyheter best.
6. Gutter deler passordet sitt oftere enn jenter.

KUNNSKAP FRA SKJERMEN

6+

Hvem klarer å finne svaret først? Kanskje du allerede vet det, kanskje du må surfe litt på nett. Om du surfer på nett, så bør du også sjekke at du har funnet svaret hos en troverdig kilde.

1. Hva spiser en humle?
2. Hva betyr pølsevev?
3. Helianthus annuus er det latinske navnet på hvilken plante?
4. Hva bruker elefanter ørene sine til, bortsett fra å høre?
5. Hva er forskjellen på solformørkelse og måneformørkelse?

VÆR TRYGG PÅ MOBIL

6+

1. Kan voksne snakke i mobiltelefonen samtidig som de kjører bil?
2. Hva heter barneversjonen av Youtube?
3. Hvis et spill er gratis å laste ned, betyr det at det også er helt gratis å bruke spillet?

9+

1. Det finnes mange flere søkemotorer enn Google. Hvor mange vet du om?
2. Hva betyr AD-block?
3. Hvorfor advarer man mot leksikonet Metapedia?

HVILKEN APP ER DETTE?

6+

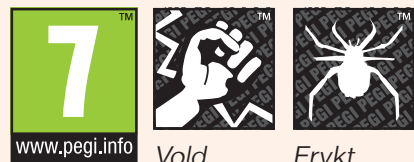
I denne kategorien har vi hentet beskrivelser fra apper som er anmeldt av Barnevakten på barnevakten.no.

1. Grundig og gjennomarbeidet app som formidler samisk kultur og historie for barn i og utenfor Sápmi. Appen er vakkert fremstilt og spennende å utforske.
2. Kreativ app gjør det superlett å leke motedesigner. Her kan man eksperimentere med farge, mønstre og ulike typer bukser, kjoler, skjørt og tilbehør for å lage et fantastisk antrekk.
3. I denne spennende appen kan man leke med lys og mørke mens man leker gjemsel med hunden Napoleon.
4. Superpopulært og kreativt byggespill der man kan lage alt det fantasien måtte se for seg. Her kan man bygge på egenhånd eller sammen med venner.

HADDE DU RETT?

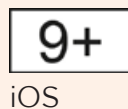
1. Hvem er dette? (6+)
 1. Gubben
 2. Pus med støvler
 3. Pinocchio
 4. Obelix
2. Litt om spill (6+)
 1. PEGI
 2. Super Mario
 3. Just Dance
 4. Splatton
 5. Tøy (en jutesekk)
3. Ja eller nei? (9+)
 1. Nei (fedre)
 2. Ja
 3. Ja
 4. Nei (ni av ti)
 5. Ja
 6. Nei (jenter)
4. Kunnskap fra skjermen (6+)
 1. Humler lever av nektar og pollen.
 2. Tulprat eller vrøv!
 3. Solikke
 4. Elefanter kjøler seg ned ved å blaffe med de store ørene.
 5. Solformørkelse er når månen kommer mellom solen og jorden.
 6. Måneformørkelse er omvendt, når jorda kommer mellom solen og månen og skygger for sollyset til månen.
5. Vær trygg på mobil (6+)
 1. Nei!
 2. Youtube Kids
 3. Nei, noe kan koste penger inne i spillet.
6. Vær trygg på mobil (9+)
 1. Her er noen, men det finnes mange flere: Duckduckgo, Giburu, Searx, Gwant, Swisscows, Metager, Dogpile, You, Peekier, Bing, Kiddie.
 2. Det er programmer som kan fjerne mye reklame når man surfer på nettet.
 3. Fordi det er høyreekstremer som propaganda og ser ut som Wikipedia.
7. Hvilken app er dette? (6+)
 1. Tidsreise Sápmi
 2. Toca Tailor
 3. Napoleon
 4. Minecraft

Android

Tilgjengelig på: Android (Google), iOS (Apple), Playstation 4 og 5, Xbox One og Series S/X, Nintendo Switch, PC

Spillet har veldig enkel tegneseriegrafikk.

iOS

Hva er Minecraft?

- Et byggespill der man lager ting med kvadratiske klosser.
- Bearbeiding av ressurser som tre, ull, stein, kull, dyr og planter for å lage nye typer varer som lys, kjøtt, senger, dører, sverd og mer.
- Ulike spillestiler: Kreativt modus (evig liv og uendelig med byggeklosser) og overlevelse (sult og farer, farlige monstre og alle ressurser må samles inn).
- Minecraft kan spilles alene, med venner og på nett.
- Det finnes en egen utdanningsversjon til bruk i skolen.

Vær oppmerksom på

- Vold, skumle monstre.
- Bruk av våpen som sverd og bue.
- Mas om å bruke ekte penger.
- Chat med fremmede.
- Andre som ødelegger det barna har bygget.

Smarte innstillinger

- Egne barnekontanter med foreldrestyrte innstillinger.
- Begrens hvem barna kan chatte med og venneforespørsler.
- Steng for tilgang til nettspill.

Hva liker du å bygge i Minecraft?

Hva kan man lære av å spille Minecraft?

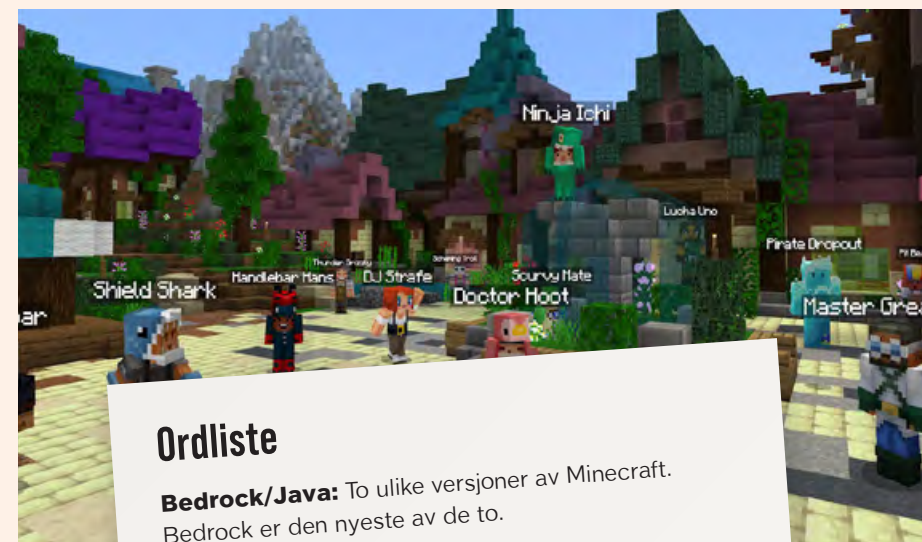
Diskusjonsspørsmål med barna

Hvem pleier du å spille sammen med?

Hvilke blokker liker du aller best?

Hva kan barn og unge lære?

- Kreativitet, planlegging og samarbeid.
- Arkitektur, design og symmetri.
- Utnyttelse og bearbeidelse av ressurser.
- Bærekraftighet, språk.

Ordliste

Bedrock/Java: To ulike versjoner av Minecraft. Bedrock er den nyeste av de to.

Server: Offentlige spillrom på nett.

Markeds plass: En butikk der man kan kjøpe kostymer og spillverdener.

Mobs/vesener: Alle de ulike skapningene som finnes i Minecraft.

Zombier: Monstre som angriper spilleren.

Smyger/creeper: Et monster som eksploderer når det nærmer seg spilleren.

Enderdrage: En stor, flammesprutende drage.

Arbeidsbenk: Et verktøy for å lage dører, sverd, lys og mer fra ressurser som man har samlet.

Portal: En reisevei til underverdenen (Nether) i Minecraft hvor man kan slåss mot monstre.

Redstone: En ressurs som gjør det mulig å koble gjenstander og mekanismer sammen.

Les mer på barnevakten.no/app/minecraft

HVORDAN GJØRE STRØMMETJENESTENE BARNEVENNLIGE?

Lag egne barnebrukere og luk bort innhold med høy aldersgrense. Barnevakten viser vei i de mest populære strømmetjenestene.

TEKST: KRIS MUNTHE

Det finnes mange strømmetjenester å velge fra. Alle tilbyr sitt eget univers med filmer og tv-serier. Samtidig er det ofte lurt å hindre at barna får tilgang til det som foreldrene ser på. Noe innhold bør beskyttes ved hjelp av aldersgrenseinnstillinger.

Med egne barnebrukere får de yngste sin egen side med anbefalt innhold. I tillegg blir det lettere å fortsette visning fra siste sette episode. Her viser vi hvordan.

2 Play

- **Fordeler:** Utvalg for alle i familien. Mye norskprodusert innhold. Kan laste ned innhold til offline-bruk
- **Ulemper:** Ikke like mange amerikanske filmer og serier. Innhold byttes jevnlig ut.

TV 2 Play har mye å tilby av både norsk og internasjonalt innhold. Med titler som *Bakebananas*, *Historiehulen* og *Villdyrlegen* er det en hel del familievennlig innhold å velge fra. Ikke minst er det hos TV 2 man finner «allemannsseriene» *Familieduellen*, *Dyrepasserne* og *Kompani Lauritzen* for eksempel.

Foreldrekontroll: Logg inn på TV 2 Play i en nettleser. Trykk på *bruker-navn og konto*. Her kan du sette opp en PIN-kode som må brukes for å få tilgang innhold i tjenesten over en viss aldersgrense (6, 9, 12, 15 og 18 år).

TV 2 Play bruker det norske regelverket som også aldersgrenser til kinofilmer og serier for øvrig settes etter.

NETFLIX

- **Fordeler:** Veldig mye innhold å velge fra. Originalt, Netflix-produsert innhold.
- **Ulemper:** Tar ofte tid før nye filmer og serier fra andre produsenter dukker opp.

Netflix er blitt en strømmegigant her til lands med hundrevis av filmer og serier for hele familien. Her tilbys unikt innhold som *Sonic Prime*, *Dragerytterne* og andre stortitler innen filmverden.

Foreldrekontroll: Logg inn på Netflix i en nettleser. Gå inn på hoved-bruker. Velg innstillinger i hjørnet ved å trykke på pila, og gå inn på *konto*. Gå inn på *foreldrekontroll*. Her kan man velge å begrense innhold etter aldersgrenser (alle, 7+, 13+ og 16+ år) på de forskjellige profilene, og man kan angi profiler som barnebrukere.

Man kan også låse tilgang til en gitt profil med PIN-kode.

Disney+

- **Fordeler:** Alt Disney-innhold samlet på ett sted. Ikke så dyr månedspris.
- **Ulemper:** Ikke like mye innhold som andre strømmetjenester. Veldig Disney-fokusert, og mindre av annet.

Disney+ er en egen strømmetjeneste for alt av video og serier som eies og produseres av Disney, og litt til. Her kan man finne flotte Disney-filmer som *Frost*, *Sjel*, samt *Star Wars*, *Marvel* og lærerikt innhold fra National Geographic.

Foreldrekontroll: Man kan opprette profiler som *barneprofil* og sette aldersgrenser for innhold 9+, 12+, 14+, 16+ og 18+ år.

Man kan også låse profiler, for eksempel mor eller fars profil med en PIN-kode for å hindre at barna får tilgang. Disse innstillingene finner man inne på *rediger profiler*.

viaplay

- **Fordeler:** Ofte noe nytt å finne blant filmutvalget. Mulighet for å kjøpe og leie innhold. En del nordisk innhold.
- **Ulemper:** Ikke like mye innhold som Netflix. Filmer og serier forsvinner med jevne mellomrom.

Viaplay eies og drives av Viasat og er å finne i de skandinaviske landene Norge, Sverige og Danmark. Tjenesten har en hel del nordisk innhold, og mye på filmfronten.

Foreldrekontroll: Man kan opprette egne barnebrukere inne på *legg til profil*-siden. Da får barna kun tilgang til barneinnhold og man kan sette aldersgrense 7 år. For øvrige profiler kan man sette en aldersgrense for innhold som er 15+ år. I tillegg kan man huke av på at neste episode ikke skal spilles av automatisk, og man kan sette på en innsovingstimer – at serier settes automatisk på pause etter to timer. Merk at barna kan fortsatt trykke seg inn på foreldrenes konto og se innhold der.

Skru på kjøpelås ved leie og kjøp av film: Gå inn på hovedbruker. Velg *kontooversikt* i menyen. Her kan du sette kjøpelås ved å trykke på *legg til kjøpskode*.

HBOmax

- **Fordeler:** En god del unikt HBO-innhold. Ikke den dyreste strømmetjenesten. Tilpasset både barn og voksne.
- **Ulemper:** Ikke like mye innhold som andre strømmetjenester har.

HBO Max er kanskje mest kjent for å sende tv-serier og film for voksne, men det finnes også en del innhold for barn. På menyen finner man blant annet *Tom & Jerry*, *LEGO*, og en håndfull superheltilmer.

Foreldrekontroll: Man kan opprette egne barnekonti og angi aldersgrenser på innhold etter alderen: alle, 7+, 10+, 13+, 16+ og 18+ år. Man kan også slå på PIN-kode for å bytte mellom profiler.

For å bruke foreldreinnstillinger må man først logge inn i en nettleser. Gå inn på *settings*, lag en PIN-kode. Deretter kan du gå på profilsiden. Når du oppretter en ny profil, kan du velge *barn* for å opprette en barneprofil.

Appene som gjør det GØY Å VÆRE UTE

Her får du tips til apper som byr på aktivitet og læring med mobiltelefonen. Identifiser planter med kameraet, lag digitale orienteringsløyper, mål bevegelse og få tips til uteleker.

Pikmin Bloom

Android (Google) PEGI 3 | iOS (Apple) 9+
Passer fra 9 år

Moderne skritteller og søte kjæledyr

Pikmin Bloom er laget av de samme som har utviklet *Pokémon Go* og kan best beskrives som en moderne skritteller. Hovedrolleinnnehaveren, altså spilleren, jobber i takt med noen søte figurer som heter pikmins.

De minner litt om maur i måten de arbeider på, men de er langt søtere og sjarmerende. Ved å bevege seg ute i den fysiske verden samler man inn flere pikmins og bygger opp et aldri så lite lag med arbeidere.

Appen teller antall skritt man beveger seg og sammenligner antallet med dagen før. På den måten kan barn og unge måle resultater og sette nye aktivitetsmål.

TEKST: KRIS MUNTHE

Etter en lengre vinter er det godt med sol og lengre dager. Ikke minst senkes dørterskelen for utelek. Selv om natur og friluft nytes best som den er, kan mobiltelefonen by på nye muligheter for å utforske omgivelsene.

Her får du tips til apper som kan by på både læring, lek og fysisk aktivitet. Les også våre tips og råd for at barn og unge kan ferdes tryggest mulig med mobiltelefonen i hånda.

Kul Tur

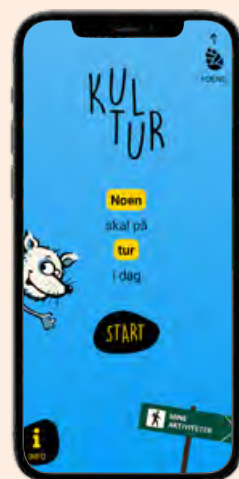
Android (Google) PEGI 3 | iOS (Apple) 4+
Passer for alle aldre

Ideer til leker og aktiviteter

Det er viktig for barn å få nok fysisk aktivitet og kanskje kan en app fungere som motivator.

Kul Tur-appen er utviklet av Den Norske Turistforening (DNT) og fremstår som en loggbok som registrerer bevegelse i antall kilometer per tur.

I tillegg får barna forslag og inspirasjon til 90 forskjellige turaktiviteter for sommer og vinterbruk. Appen er dermed en glimrende motivator for lek og utforskning ute! Og dette kan være et godt alternativ som kombinerer skjerm med fysisk aktivitet for hele familien.

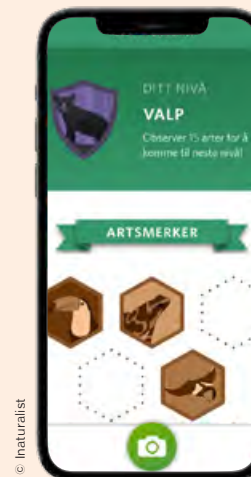
© Den Norske Turistforening (DNT)

Gode råd for mobilbruk ute

- Se ofte opp fra skjermen, vær obs på trafikk og andre hindringer.
- Noen apper forbruker store mengder mobildata.
- Ikke gå inn på andres eiendom eller farlige steder, selv om appen sier at du skal gå dit.
- Noen apper har fysiske møtepunkter. Her kan barna komme i kontakt med fremmede.
- Noen apper har kjøpemuligheter der barna kan bruke ekte penger.

Seek

Android (Google) PEGI 3 | iOS (Apple) 4+
Passer fra 6 år

© Inaturalist

Gjenkjenn planter med mobilkameraet

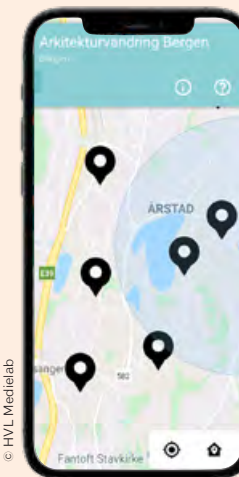
Seek er uten tvil en app som er perfekt for vår- og sommerhalvåret. Har du noen gang vandret forbi en blomst, plante eller et insekt som du ikke visste hva het? Med denne appen og mobiltelefonens kamera, er skogens mysterier bare et bilde unna.

Appen fungerer ved at den bruker dataintelligens for å gjenkjenne livet i skogen. Ved å sikte med mobilkameraet «skanner» appen det man ser på, og så prøver appen så godt den kan å gjenkjenne art og navn.

Fotspor

Android (Google) PEGI 3 | iOS (Apple) 4+
Passer fra 9 år

Lag quizzer og digitale poster ute i naturen

© HVL MedieLab

Appen *Fotspor* gir hvem som helst mulighet til å planlegge en uteløype som andre kan gå ved å finne og oppsøke digitale poster. Hver post kan inneholde spørsmål, tekst med forklaringer, bilder, video og lyd.

Dette er altså et supert konsept som kan kombinere teknologi med aktivitet og læring ute i by og natur. Fotspor fungerer like vel og bra i barnehage og skole, eller som et turopplegg med familie og venner. I tillegg er appen helt gratis å bruke både for den som skal lage og den som skal følge postene.

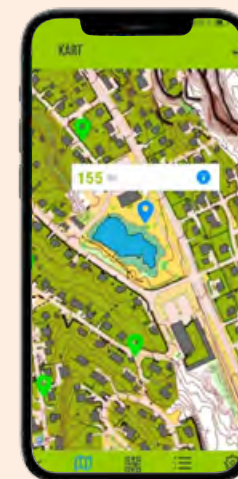
Stolpejakten

Android (Google) PEGI 3 | iOS (Apple) 4+
Passer for alle aldre

Dra på digital orientering i naturen

Du har kanskje allerede hørt om stolpejakten? Det kan best sammenlignes med «digital orientering» i naturen. Med mobiltelefonen kan man få opp et kart og lokalisere stolper plassert både i bysentrum og ute på turperler i nærområdet. Man skanner så en QR-kode på hver stolpe for å registrere et besøk.

Appen er nokså enkelt fremstilt, men det er ikke nødvendigvis en hindring, for gleden med bruken er å være ute i naturen og i bevegelse. Ved å markere «stolper» får man også en aldri så liten eroblingsfølelse av at «her har jeg vært». Ellers får man prestasjonsmerker basert på å besøke stolper over en viss høyde eller farge.

© Andmark AS

Apollo's Moon Shot AR

Android (Google) PEGI 3 | iOS (Apple) 4+
Passer fra 9 år

Skyt opp en virtuell romrakett fra hagen

Ved hjelp av mobiltelefonen kan man utforske den historiske månelandingen på et nivå som aldri før. *Apollo's Moon Shot AR* er en spektakulær og spennende app på alle måter. Takket være AR-teknologi «skjer» alt i appen foran deg.

På mobilskjermen ser man nemlig de fysiske omgivelsene, samt datagrafikk lagt oppå det igjen – noe som gir helt unike muligheter for å utforske og lære mer om Apollo 11 og den historiske månelandingen.

Se en virtuell Apollo 11 lette fra hagen, gå gjennom en portal og utforsk landingsstedet eller forsøk å navigere månelandderen trygt til overflaten. Søsterappen *Mission to Mars AR* tillater det samme, men for Mars.

© SN Digital LLC

MISSING

Amerikansk thriller, 2023
Barnevakten anbefaler fra 12 år

En godt laget thriller som viser oss de uendelige mulighetene teknologien gir oss.

En film som bare er filmet gjennom skjermopptak virker på papiret som en dårlig ide, men *Missing* klarer å gjøre konseptet engasjerende, og viser oss vår moderne virkelighet på unikt vis. Dette gjør filmskaperne uten å gå på kompromiss med en engasjerende thriller.

Spennning fra soverommet

Tenåringsjenta June bor sammen med hennes mor og morens nye kjæreste. Men når disse drar på ferie til Colombia kommer de aldri tilbake. June tar i bruk teknologien som hjelpemiddel, og begynner en voldsom jakt fra soverommet. Etter hvert som hun graver, dukker flere og flere spørsmål opp, og risikoen øker i takt. Og hva om June ikke er den eneste som tar i bruk internett?

Fabelaktig fortellerteknikk

Hele *Missing* er fortalt gjennom en skjerm. Som oftest er det Junes data-maskin, men diverse andre – som telefon eller smartklokke – blir også brukt. Dette skaper sterke begrensninger for kameraarbeid og scenene generelt, men det hele er utført på en fabelaktig måte, så det fungerer kjempebra. Musikken er ganske typisk thriller-musikk, men den gjør jobben den er ment til å gjøre godt. Filmens sakte eskalering er også godt utført.

Karakterene står ikke spesielt i fokus. Vi blir litt kjent med noen, men det er mysteriet som er viktig. Skuespillerne utmerker seg heller ikke spesielt, men gjør en tilstrekkelig god jobb for å ikke distrahere fra dette. Det samme gjelder manus for øvrig. Mysteriet i seg selv

er godt laget, og veien til svaret føles engasjerende og spennende.

Da filmens hovedmål er å være spennende, er det ikke noen tydelige moralske tema. Likevel har det nok vært et mål å formidle hvor mye makt en får gjennom internett. Dette er virkelig et godt sjangervalg for å formidle dette, spesielt når denne thrilleren i sammenheng med mer typiske thrillere ikke er så veldig voldelig.

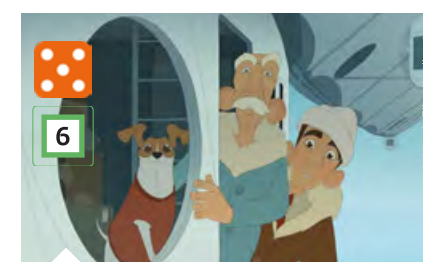
En film for ungdom

Filmen inneholder diverse mishandling og voldshandlinger, som blant annet inneholder et drap på kamera og et lik utenom. Filmen er laget for å være spennende, og kan ved flere punkt virke skummel.

FOLK OG RØVERE I KARDEMOMME BY

2022, vi anbefaler for hele familien

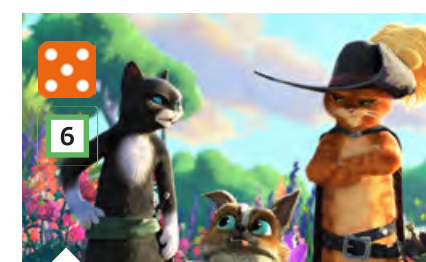
Dette er en av tidenes mest ikoniske norske fortellinger, og Qvisten Animations versjon viser tydelig hvorfor. Den visuelle stilen passer veldig godt til tegningene som fulgte Thorbjørn Egners originale bok. Alle de klassiske sangene er bra fremført, og musikken for øvrig passer utmerket til filmen. Historien er den samme gamle, og har hovedtema om utenforskap og tilgivelse – et klassisk tema som passer for alle aldre.

TITINA

2022, vi anbefaler fra seks år

Mens de fleste norske barneskoleelever har hørt om Roald Amundsens sydpoltur, er det kanskje ikke fullt så mange som vet at han var blant de første på Nordpolen også. Titina skildrer denne fortellingen på en kunstnerisk og underholdende måte, gjennom perspektivet til den italienske luftskipsingeniøren Umberto Nobile og hunden hans Titina. Dette er en sjarmerende og lærerik film som passer for hele familien.

PUS MED STØVLER

2022, vi anbefaler fra seks år

En solid film med glimrende action-scener og et tydelig tema om å gjøre det beste ut av det en har. Gjennom velkoreografert underholdning fortelles en historie om karakterer som ikke ser det foran øynene på dem i jakt på noe annet. Ved å gjenta dette budskapet gjennom ulike karakterer, med hver sine nyanser i både omstendigheter og utfall, får seeren flere perspektiver på temaet, og filmen kan slik stimulere til spennende refleksjon.

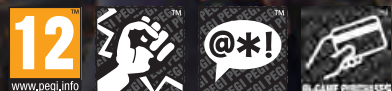
MATILDA THE MUSICAL

2022, vi anbefaler fra syv år

En morsom og storslått musikalversjon av Roald Dahls klassiker. Etter en litt treg begynnelse, blir denne filmen etter hvert god underholdning med viktige tema som passer for både voksne og barn. Som i boken er personene delvis overdrevne karikaturer, men det fungerer fint for en storslått musikal der mye skal være litt overdrevet. Filmen har en god gjennomgående moral om å tro på seg selv og om å stå opp for seg selv og hverandre.

SPILL

BARNEVAKTEN.NO/SPILL

HOGWARTS LEGACY

Format: Playstation 4 og 5 | Xbox One og Series S og X | Windows
Barnevakten anbefaler fra 12 år

Harry Potter-universet kommer til live i dette eventyrlige dataspillet. Her får man oppleve hekseri og trolldom på selveste trollmannskolen Galtvort.

Vakkert og magisk

Hogwarts Legacy trekker tidsuret tilbake til 1800-tallet. Dette er lenge før Harry Potter og hans venner starter på sine eventyr.

I spillet begynner man med å lage en spillfigur. Her kan man velge hårfasong, hudfarge, ansikt og toneleie på stemmen. Det er mange muligheter for å navngi og skape sin egen karakter helt fra bunnen av. Etter hvert kan man også skreddersy sin egen tryllestav, samt kjøpe ulike typer heksekoster.

Det tar ikke lange tiden før reisen og eventyret starter etter det. Som spiller

er man sent ute med å starte på trollmannskolen. Og på reisen dit blir man angrepet av ondsinnede vesener. Om ikke det er nok, er det en skurk i vente samt et mysterium som må utforskes og nøstes opp i.

Nydelig spillverden

Spillet byr på noen fantastiske uttrykk. Vi snakker her om åpne landskap med fjell og natur, elver, landsbyer og mer. Når man senere når Galtvorts porter og skuer over slottet, så ser dette helt majestetisk ut. Faktisk noe av det beste innen spilldesign.

Hogwarts Legacy er et imponerende spill og Galtvort litt av et sted å utforske. Innimellom skolearbeid og trylleformler som må læres, hjelper man medstudenten med ulike gjøremål og rampestreker. Ute på veien møter man personer som trenger hjelp med smått og stort. På den måten er man med på å gjøre spillverden til et bedre sted å være.

Alt i alt byr dette spillet på store doser med magi og eventyr, i tillegg til hyppige kamper mot monstre, statuer og magikere. For alle som liker Harry Potter og alt som har med trolldom å gjøre – er dette spillet å gå for.

JUST DANCE 2023

Format: Playstation 4 og 5 | Xbox One og Series S og X | Windows | Nintendo Switch
Vi anbefaler for hele familien

Spill behøver ikke å være ensbetydende med stillesittende aktivitet. Just Dance-serien er et glimrende eksempel på nettopp det. Ved å spille av ikoniske låter, både nye og klassiske, kan man danse i takt med utøverne som vises på skjermen.

Og ikke nok med det, programvaren gir tilbakemelding på hvor nøye (eller hvor langt ifra) man er med å matche danse-trinnene. En glimrende måte å vrikke hoftene på samtidig som man trener hele kroppen.

Just Dance 2023 inneholder en god dose pop-låter. På listen finner man blant annet *Can't stop the feeling* av Timberlake og klassikere som *Disco Inferno* av The Trammps. Samtidig er det et skille på hvor mange sanger man får tilgang til dersom man ikke er villig til å betale for et årlig abonnement i tillegg til den første innkjøpsprisen.

Langs veien vil føtter vrikke, hofter svinge og hender veive i takt med mange, spennende og rytmiske låter. Dette er definitivt et spill som fremmer aktivitet og sunn konkurranse mellom venner og familie.

POKÉMON VIOLET

Format: Nintendo Switch
Vi anbefaler fra syv år

Pokémon dreier seg om søte, sjarmerende og tidvis majestetiske fantasiskapninger. Det nyeste spillet i serien, *Pokémon Violet*, gir spilleren en mulighet til å utforske et fantasifulle og vakkert landskap på jakt etter nye Pokémon.

Man starter spillet med å velge spillfigur. Her kan man velge avatarer fra et lite utvalg med kjønn og hudfarge. Spillet starter i hjemmet til hovedpersonen. Noe stort er på trappene og om ikke lenge begynner første dag på skolen.

Litt etter litt får man sin første venn og mentor. Deretter kan man håndplukke en Pokémon som man starter med. Så går ferden ut i det åpne landskap på jakt etter nye fantasiskapninger som kan bli følgesvenner.

Det er mye kreativitet og fantasi i dette spillet. Enten man vandrer i skogen og langs elver, eller i de flotte hallene til skolen – er det mye forskjellig å se. Det er et stort eventyr som venter enten man er helt ny Pokémon-trener eller en erfaren spiller.

DEGREES OF SEPARATION

Format: Windows | Nintendo Switch | Xbox One og Series S og X | Playstation 4 og 5. Vi anbefaler fra syv år

Degrees of Separation er et stykke norsk spillkunst med et unikt grafisk uttrykk. Gjennom dette todimensjonale plattformeventyret skal man løse logiske hindringer. Det er et flott samarbeidsspill som to personer kan nyte sammen, men det er også mulig å spille alene.

I den fenomenale åpningsscenen møter man Ember og Rime. De er to kontrastfylte spillfigurer, der Ember representerer sommer, varme og lys, mens Rime byr på kulde, is og vinter.

Snart faller Ember og Rime ned i en underfull verden – et rike som har gått tapt og som venter på å bli utforsket med dets mange skoger, grotter og slottshaller. Og i fellesskap må de to samarbeide for å komme seg gjennom spilluniverset.

Den ene har ferdigheter som den andre mangler. Og ved å sette i gang mekanismer, endre på naturen og omgivelsene, kan de to samle spesielle relikvier som åpner opp låste dører. Mot slutten må de to også ta et stort valg som vil påvirke deres liv fremover.

Nintendo Switch is a trademark of Nintendo.

CAPRINO STUDIOS
CAPRINO FILMCENTER AS

Ute nå!

På Nintendo Switch og Steam

PC

GAME

Kjøp i butikk, eller last ned spillene til PC fra steampowered.com

TOCA TAILOR

iOS
Aldersmerking: 4+ (iOS)

Kreativ app gjør det superlett for barn å leke motedesigner. Her kan barna eksperimentere med farge, mønstre og ulike typer klesplagg med tilbehør.

Toca Tailor er en spennende app som tar barn og unges kreativitet på alvor. I denne appen skal barna jobbe som skreddere og motedesignere. Dette ved å leke med figur og form for å snekre sammen lekne antrekk.

Barna starter med å velge en modell. Her finner man en gutt og en jente, i tillegg til en katt og et dovendyr. Deretter står modellen inne på syrommet. Et tilfeldig antrekk blir valgt, men man kan justere på alt mulig i etterkant for å gjøre utformingen til noe helt unikt.

© Toca Boca

Den artigste funksjonen er kanskje muligheten man har til å knipse et bilde av hva som helst, og så legge dette som mønster på klesplagget.

Har man en vegg med noen artige farger og mønstre eller et teppe i huset, kan man knipse et bilde av dette og legge det oppå klesplagget.

Så her kan barn og unge løpe rundt omkring i huset og finne motiver som kan passe som mønster. Med denne funksjonen er det nærmest et uendelig potensial for kreativitet med å utforske mønstre, farger og former i de fysiske omgivelsene til barna. Og her kan barn og unge tilpasse både bukser og kjoler, ermer og mer.

AR EVENTYR

iOS
Aldersmerking: 4+ (iOS)

Denne appen er et visuelt mesterverk som formidler klassiske eventyr på stuegulvet til barna. Kan tilpasses ulike språk og morsmål.

Appen *AR Eventyr* kombinerer en elsk for de klassiske eventyrene med mulighetene som teknologi byr på. Som de to bokstavene «AR» tilsier, innebærer «augmented reality» at skjermen viser digitale figurer i de fysiske omgivelsene man er i. Dette takket være mobiltelefonens kamera.

Så når man holder mobilkameraet over et kjøkkenbord, ser man på skjermen digitale figurer oppå kjøkkenbordet. Men ikke bare det. Ved å vandre rundt eller nærmere bordet kan man se de digitale figurene fra ulike perspektiver.

Når man starter appen får man et oversiktsbilde over de forskjellige eventyrene som man kan velge fra. *Bukkene Bruse*, *De tre små grisene*, *Hvordan bjørnen ble stubbrumpe*, *Kong Midas*, *Aladdin*, *Den stygge andungen*, *Den blinde fuglefangeren*, *Haren* og *Skilpadda* og *Askeladden* og *de gode hjelperne*.

Når man velger et eventyr dukker de fysiske omgivelsene man er i opp på skjermen. For eksempel et stue- eller klasseromsgulv. Ved å trykke på et gitt punkt på skjermen, plasseres det ut en eventyrscene. Man kan forstørre eller forminske scenen noe, og dersom det tekniske skulle glippe, kan man forsøke å plassere ut scenen på nytt.

Det kan ikke understrekes nok at dette er en helt fantastisk måte å oppleve eventyr på. Hver scene byr på små animasjoner og detaljerte figurer. Dette i tillegg til interiør, natur og annet av digitale smykker som pynter bildet. Utviklerne har gjort en kjempejobb på det visuelle plan. Og dette er kunst og litteratur på sitt beste.

© Aschehoug Forlag

APP

BARNEVAKTEN.NO/APP

© Fox & Sheep

AUDIO ADVENTURE

iOS, Android
Aldersmerking: 4+ (iOS),
PEGI 3 (Android)

La barna få lage podkast, radio eller hørespill. Denne appen er superenkel å bruke, men har kraftige og kreative muligheter.

Audio Adventure er en av de appene som det finnes få av, og som derfor har en unik og viktig posisjon i appbutikkene. Enkelt forklart er dette en app for å ta lydopptak i tillegg til et program der man kan legge til lydeffekter over flere spor.

Se for deg andre lydprogrammer på data, men tilpasset for barn. Selv om brukersnittet ser noe enkelt ut, er det kraftige verktøy her til å lage fullverdige podkaster, hørespill og radioprogrammer – i hvert fall i amatørskala.

Når man starter appen får man opp et blankt lerret som man kan gyve løs på. Her er det flere spor der man kan legge inn lydfiler. Disse sporene kan kjøre oppå hverandre slik at man kan ha et stemmeopptak gående med lydeffekter i bakgrunnen for eksempel.

Appen har også en hel del forhåndsinnspilte lydeffekter og bakgrunnsmusikk som man kan leke med. Så her får barna ferdige vignetter om de ønsker å bruke det, eller en dommer som blåser i en fløyte for å understreke en kommentar i podkasten.

Audio Adventure er en av de virkelig gode og nyttige appene som er verdt å vite om. Kraftige verktøy blir forenklet og tilpasset slik at selv barn kan bruke dem. Her har man alt man trenger for å spille inn en podkast eller en spennende fortelling.

SPØR BARNEVAKTEN

Har du spørsmål om barn og unges mediebruk?
Ta kontakt på post@barnevakten.no

KJELLAUG TONHEIM TØNNESEN, KRIS MUNTHE OG RUNE H. RASMUSSEN
FAGAVDELINGEN I BARNEVAKTEN

Jeg var på kino for første gang med mine to barn på fire og fem år i går. Vi så en barnefilm med seks års aldersgrense. Jeg synes ikke det er greit at vi blir tvunget til å se ca. 10 minutter med reklame, hvor det meste var rettet mot ungdom og voksne. En av reklamene handlet om mobbing. Ei jente på 14-15 år ble vist som eksempel, og hun ble mobbet på ulike måter. Det er ment å vekke triste følelser. Jeg reagerer på at vi betaler for å gå på kino (og det er kjempedyrt for en småbarnsfamilie), og at vi deretter blir «låst» til å se reklame, og endatil upassende reklame for barna. Vi kunne jo ikke gå. Eller snu oss vekk. Barna ble nødt til å se reklame rettet mot voksne. Hva tenker dere?

Det er ikke noe kjekt hvis barna dine opplevde det ubehagelig å se reklame før en kinovisning. Vi kan ikke si noe om reklamene du henviser til, men generelt er regelverket veldig tydelig. Her fra Medietilsynet sine nettsider:

«Det er ikke et krav om at det skal være aldersgrense på reklame og trailerar, men kinoane har plikt til å tilpasse desse til aldersgrensa på filmen som blir vist. Til dømes om aldersgrensa på hovudfilmen er 6 år, må innhaldet i trailerar eller reklamefilmjar som visast før filmen, ha eit innhald som tilsvarer 6 år eller lågare, aldri høgare.»

Hvis du mener reklamene ikke overholdt dette, så kan du ta det opp med kinoen, eller sende en henvendelse til Medietilsynet.

© Zoriana Zaitseva / Shutterstock.com

Vi er helt enige med deg i at det er vanskelig å gå ut eller snu seg vekk de ti minuttene reklamene varer, så det er viktig at dette regelverket overholdes, slik at barn ikke får negative opplevelser.

Samtidig er det viktig å være klar over at aldersgrenser settes etter kriterier for skadelighet, og ikke etter egnethet. Så det kan være reklamer som oppleves som upassende, men som ikke anses som skadelige. Disse vil det da være tillatt å vise selv om noen opplever dem ubehagelige. I slike tilfeller blir det litt vanskeligere å skåne barna, men det kan likevel være verdt det å oppfordre kinoene til å ta mer hensyn til unge seere.

Jeg har en jente på 13 år og en på 11 år, og ja, jeg vet at det er viktig å få til gode samtaler rundt livet på nett. Men jeg synes det er vanskelig, spesielt med tenåringer. Har dere noen gode tips eller verktøy?

Du er nok ikke alene om å oppleve det slik. Mange voksne synes det er vanskelig å vite hvordan man kan prate med barn og unge om det som skjer på skjermen. For barn kan det være vanskelig å snakke om en verden de voksne ikke kjenner til eller kjenner seg igjen i. Men siden internett og gaming er en viktig del av barns identitetsbygging, så må vi bare «melde oss på». Tenk, som er skoleavdelingen til Faktisk.no, har utviklet et veldig fint samtaleverktøy. Ressursen heter Snakk!, og legger til rette for samtaler rundt, og innsikt i, barn og unges liv på nett.

Den er delt i kategoriene «digital hverdag», «sosiale medier» og «gaming», og har en liten film på hver av temaene pluss digitale samtalekort. Kortene er veldig fine og enkle å klikke frem på mobilen, slik at de blir et naturlig verktøy som drar igang samtalen på en god måte. Sjekk det ut på tenk.faktisk.no/foreldre. Lykke til!

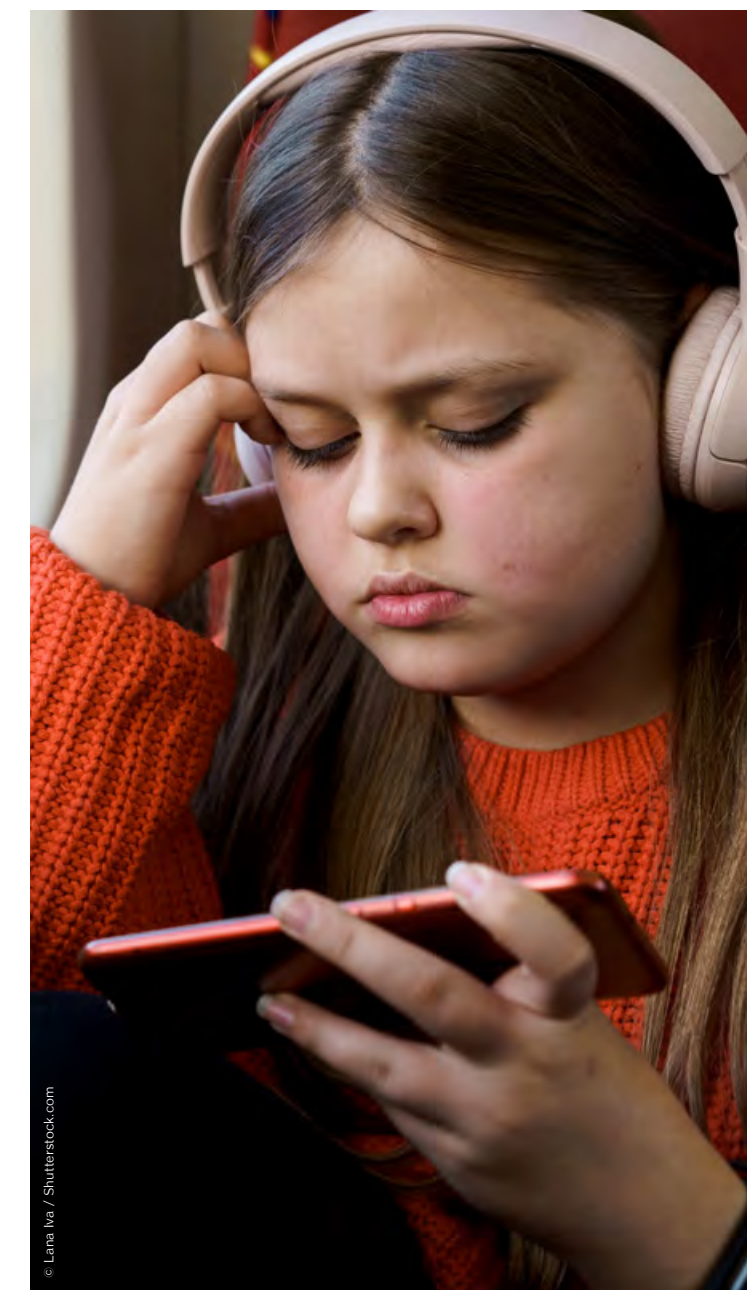
Min datter tolv år har lenge vært helt avhengig av mobilen. Derfor vil jeg legge inn en begrensning på tre timer per døgn, og eventuelt begrensninger på Tiktok, Snapchat og så videre etter hvert. Jeg har hørt at det kan gjøres fra min egen telefon. Krever det konkrete apper? Kan det gjøres fra min pc? I «verste fall» kan jeg jo gjøre det fra hennes telefon.

Det kommer litt an på hva slags mobiltype dere har, og om disse kan styre hverandre.

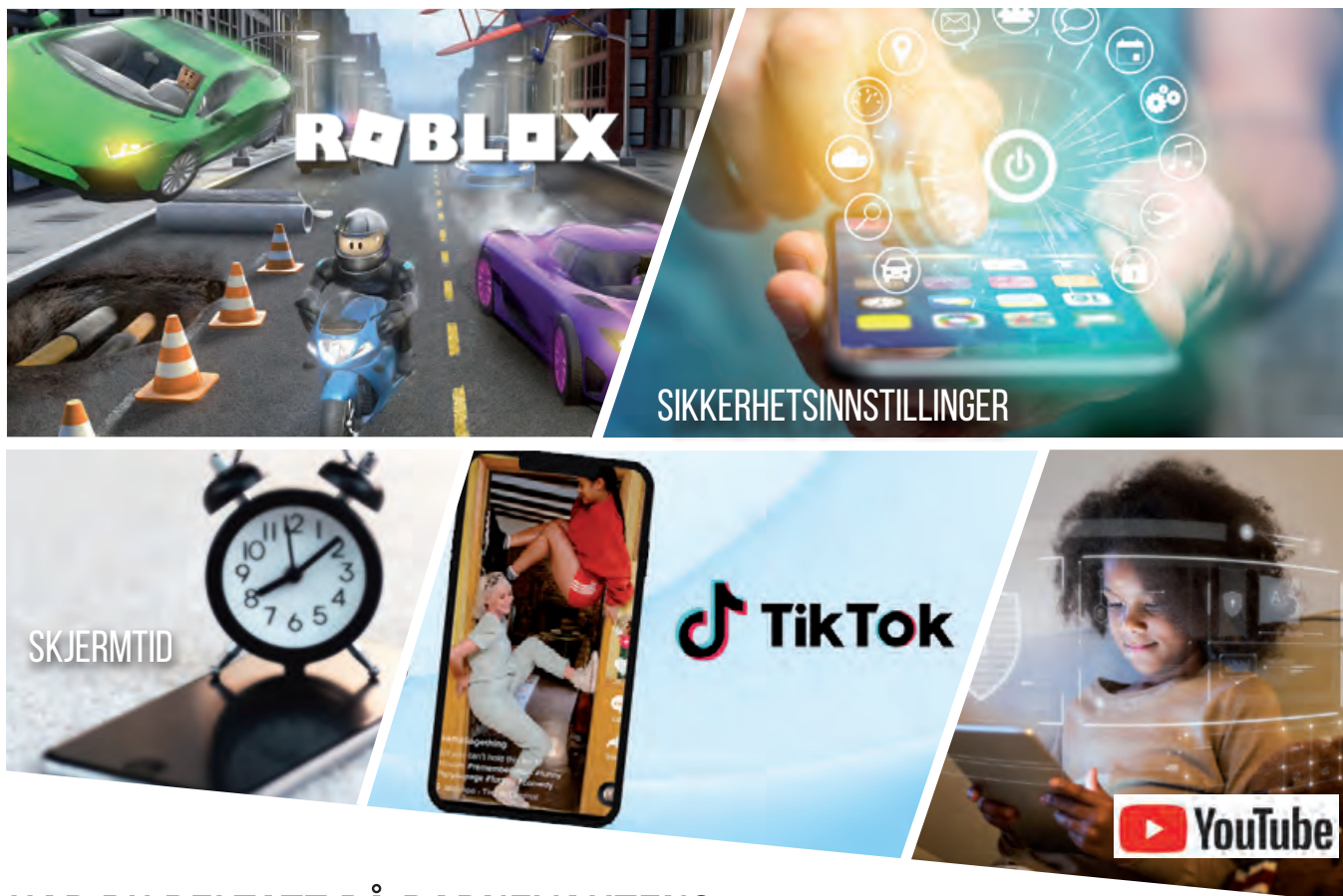
En telefon som har operativsystem fra Google (Android) kan bli styrt av både en pc og en hvilken som helst annen mobiltype. Men en Apple-telefon (iOS) kan kun bli styrt av en annen Apple-telefon.

Men det går også an å sette begrensninger direkte på barnas mobiltelefon. Du kan lese mer om hvordan du gjør det for hver av mobiltypene her i vår samlesak om smarte innstillinger: barnevakten.no/smar-te-innstillinger.

Vi har også arrangert et webinar om dette som nå er tilgjengelig som opptak. Her går vi gjennom innstillingene og mulighetene steg for steg. Du finner et kurs for Android og et for iOS: barnevakten.no/webinaropptak. Opptakene er gratis for medlemmer av Barnevakten, og koster 59 kroner for ikke-medlemmer.

© Lana Iva / Shutterstock.com

HAR DU DELTATT PÅ BARNEVAKTENS SUPERPOPULÆRE WEBINARER?

Foto: Roblox / TikTok / Mojang AB / Shutterstock.com

Tusenvis av foreldre over hele landet har vært med på Barnevaktens webinarer de siste årene.

Vi gir deg nyttig informasjon og steg-for-steg instruksjoner om hvordan du kan gjøre barnas netthverdag både kjekkere og tryggere.

Hver gang tar vi opp et spesielt tema. Vi har hatt webinarer om TikTok, Roblox, Youtube, Minecraft, sikkerhetsinnstillinger på mobil, gøye ute-apper og mye mer.

Følg med på våre nyttige webinarer, som også er tilgjengelige i opptak etter arrangementet. **Gratis tilgang for medlemmer i Barnevakten!**

Les mer på
[barnevakten.no/
webinar](https://barnevakten.no/webinar)

WEBINAR

Med Barnevakten

